Nr. 73. Wtorek 30. Marca 1852. Rok gazecie 41.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i codziennym urzędowym Dziennikiem, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 złr. 15 kr., miesięcznie 1 złr. 25 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 40 kr., miesięcznie 1 złr. 40 kr. — Insercya od wiérsza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz piérwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 20. marca. Dla założenia szkoły trywialnej w Susznie, obwodu Złoczowskiego zapewnili tamtejsi wyznawcy kalwińscy na utrzymanie nauczyciela roczną sumę 103 złr. 50 kr. m. k.; następnie przyrzekli wybudować dóm na szkołę i sprawić potrzebne sprzęty szkolne własnym kosztem, a nakoniec zobowiązali się dostarczać materyału na opalenie szkoły.

C. k. krajowa władza szkolna ma sobie za przyjemność podać niniejszem tę dążność do popierania nauk ludu z uznaniem do wiadomości publicznej.

Sprawy krajowe.

(Szlachecka fundacya Rzeszowska.)

Lwów, 29. marca. Dla uświetnienia uroczystości urodzin ś. p. Cesarza Franciszka złożyła szlachta Rzeszowskiego obwodu w roku 1832 na cel dobroczynny przez rząd oznaczyć się mający kwotę 1460 złr. m. k., któréj-to kwocie Jego ces. Mość z Najwyższem postanowieniem z dnia 1. kwietnia 1832 nadać raczył przeznaczenie, aby ją użyto na utworzenie stypendyum dla jednego z uczącej się ubogiéj szlachty obwodu Rrzeszowskiego: Kwotę fundacyjną ulokowano w 5procentowych obligacyach długu państwa; przynosi ona obecnie 85 złr. 56$^3/_4$ kr. m. k. procentów, ponieważ się pierwotny kapitał fundacyjny w przeciągu czasu przez interkalaria powiększył, co też na mocy dokumentu fundacyjnego pociągnęło za sobą także podwyższenie stypendyum udzielanego początkowo tylko w rocznej kwocie 80 złr. m. k., na 85 złr. 56$^3/_4$ kr. m. k. Używanie tego stypendyum trwa tak długo, dopóki stypendysta pobiera publicznie nauki gymnazyalne, filozoficzne, potem prawa lub medycyny, odznaczając się przytem dobremi obyczajami i odpowiednemi postępami. Prawo propozycyi do obsadzenia tego stypendyum przysłuża zawsze staroście obwodu Rzeszowskiego, a prawo nadania gubernium krajowemu (względnie szkolnej władzy krajowej). Pierwsze obsadzenie tego stypendyum nastąpiło w r. 1834, później zostało ono znowu opróżnione i nadano je na propozycyę przełożonego obwodu Rzeszowskiego dnia 13. b. m. Władysławowi *Miskiemu,* uczniowi piątej klasy w gymnazyum Rzeszowskiem.

(Litogr. „koresp. austr." o reformie wojskowych zakładów wychowawczych.)

Uwagi godna reforma wojskowych zakładów wychowawczych, która niedawno uzyskała Najwyższe potwierdzenie, była wprawdzie już kilkakrotnie orzeczoną, jednakże naszem zdaniem nie jest jeszcze należycie i dokładnie wyświeconą. Jedną rzecz wielkiej wagi wyjaśniono przy tej sposobności, a tą jest, że na przyszłość nawet najniżéj urodzone talenta otwartą będą miały drogę do najwyższych dostojeństw wojskowych. — Przy tej sposobności czynimy uwagę, że będąca w mowie reforma tej zasadzie nadała tylko obszerniejsze zastósowanie, albowiem rzeczywiście nigdy jej nie spuszczono z oka w armii austryackiéj, a przykłady są bardzo częste, że zasłudze obywatelskiej zawsze otwarta była droga do dostąpienia najwyższych dostojeństw, do czego jednak zawsze potrzebnem było dostateczne wykształcenie ogólne i specyalne. Ale w każdej naukowości nie tylko o to idzie, aby talentom otworzyć konkurencyę, ale głównie o stósowne ich wykształcenie i zatrudnienie, i w tym względzie chcemy wyjaśnić niektóre bardzo szacowne właściwości tej reformy naszych wojskowych zakładów wychowawczych. Jedną z tych właściwości jest dwukrotne oddzielanie uczniów wojskowych w terminach najstósowniéj obranych. Raz bowiem zachodzi to oddzielenie po ukończeniu nauki elementarnéj i dwunastego roku życia dla wynalezienia tych, którzy za pomocą większego talentu uzdolnieni są do wyższego wykształcenia, co już stanowczo w takim składzie okoliczności rozpoznać można. Drugi raz odbywa się podobne oddzielenie po sześciu latach po ukończeniu drugiego kursu naukowego; wtedy idzie o oznaczenie specyalnego kierunku dojrzewającemu już talentowi według czterech głównych gałęzi sztuki wojennej. — Za pomocą tego pedagogicznie trafnego urządzenia, które w ostatnim swoim stopniu ściśle się zgadza z przypadającem w naukach cywilnych przejściu z gymnazyum na jeden z fakultetów, podana jest sposobność użycia każdéj indywidualności według jej właściwéj siły, przezco się z jednej strony unika niedogodności udzielania wyższych nauk mierniejszym talentom, z drugiej zaś strony osiągnąć można rezultaty, które przewyższają co do szybkości i wewnętrznéj siły wszystko, cokolwiek w tym względzie dotychczas można było osiągnąć i tym sposobem usprawiedliwiają powyższe oznaczenie największéj wagi.

Innem doskonałem zaprowadzeniem jest utworzyć się mająca ogólna szkoła wojenna, która także i innych wojskowych niewychowanych w zakładach utrzymuje w równym ruchu umysłowym. Ten ruch wprawdzie już dłuższy czas istnieje w naszem wojsku; albowiem głęboki pokój poprzedzający rok 1848 i wstrzymujący działalność tak wielu młodzieży pełnéj ognia aż do świetniejszych czasów, skierował tę młodzież, która się potem okazała tak dzielną i waleczną, sam przez się na drogi naukowe, gdzie się przyzbierały znakomite zasoby umysłowe; ale te zasoby w małej tylko części przyniosły korzyść państwu, gdyż nabyte były bez przewodnictwa i ze stratą czasu, a częstokroć zboczyły z właściwego kierunku. Tym niedogodnościom zapobieżono teraz odrazu a młodsza generacya wojny będzie mogła szczęśliwszy wziąć kierunek, aniżeli owoczesna, i rozwinąć lepiéj swoje siły. Tak więc wszystko jest połączone, aby nowy ten plan uczynić najdoskonalszym, jakiego się można było spodziewać. *(L. k. a.)*

(Wiadomości potoczne z Wiédnia.)

Wiédeń, 22. marca. Dziś o drugiej z południa wystąpiła część tutejszéj załogi w paradzie pod komendą jenerała brygady pana Degenfeld przed Najjaśniejszym Cesarzem i Ich cesarzewicz. MM. Wielkimi książętami Michałem i Mikołajem na Josephstädter Glacis dla wielkiego manewru. Najprzód popisywała się brygada Degenfeld w ogniu, przyczem wykonano wszystkie obroty regulaminu musztry w większych korpusach. Potem manewrowały dwie bateryе zaopatrzone materyałem nowego przepisu. Wielka część ludności wyszła na plac manewrów i rozłożyła się częścią na bastyonach, częścią na Glacis. Wielcy książęta Rosyjscy byli w uniformach nadanych im c. k. austryackich pułków.

— Z przyczyny kilkakrotnych zapytań względem dochodowego podatku o pewnych rodzajach stałych płac, a mianowicie dodatków do funkcyi, zadecydowało wysokie ministeryum finansów rozporządzeniem z dnia 16. b. m., że dodatki funkcyi, które pobierają n. p. najwyżsi urzędnicy administracyi, gubernatorowie, namiestnicy, szefowie władz krajowych, osoby dyplomatyczne, reprezentanci wielkich korporacyi ze względem stanowiska urzędowego i z powodu nieodzownych dla reprezentacyi wydatków, nie mogą być pod upodatkowanie pociągnięte, równie jak nie ulegają upodatkowaniu także te płace, które ze względem na szczególne stosunki miejscowe, jako dodatki drożyzny, ekwiwalenta za kwaterunek i t. d. są przyzwolone. Kwoty wy-

płacane urzędnikom choćby pod nazwą „dodatków do funkcyi,“ które jednakże stanowią tylko uzupełnienie albo podwyższenie płacy bez względu na opędzenie pewnych wydatków, ulegają jako nieobciążone pobory podatkowi dochodowemu.

— Z Malty donoszą pod dniem 1. b. m.: I tu wyrządziła burza znaczne spustoszenia. Strata, jaką poniosły stojące tu okręta wojenne, wynosi nie mniej jak 20,000 funtów sztr. Najbardziej uszkodzone zostały okręta: *Albion*, *Bellerophon*, *Trafalgar*, *Medina* i *Meduza*, wszystkie te okręta są nie do użycia. *(Ll.)*

— Pan minister hrabia *Stadion* szybko odzyskuje zdrowie i wygląda bardzo dobrze. Ku radości swych licznych przyjaciół był szanowny mąż stanu w sobotę w teatrze Carl'a na przedstawieniu dramatu „*die Wahrsagerin*“.

— Wysokie ministeryum spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministeryum sprawiedliwości i finansów wyrzekło według zasady, że byłym dominiom za przeszłe na wolną własność posiadaczów grunta wynajmowane należy się wynagrodzenie według prawa kupna. Zasady względem miary wynagrodzenia i jego wykazania będą później ogłoszone.

— Zawarty między Austryą i Niederlandami dnia 19. grudnia z. r. traktat względem posyłania niederlandzko-indyjskiej poczty na Tryest, ratyfikowały obie strony dnia 14. lutego b. r. Najważniejsze przepisy jego są, aby listy, gazety, tudzież inne drukowane artykuły zawsze z opaską na krzyż w zapieczętowanych pakietach do Indyi posyłano, i żeby je w Alexandryi umyślnie do tego przeznaczeni ajenci odbierali. A że teraz za pomocą paropływu Lloydy austryackiej istnieje dwukrotna komunikacya z Indyami wschodniemi, przeto pożytek tego traktatu widoczny jest w interesie wielkiej komunikacyi świata, i z téj samej przyczyny okazuje się nanowo wielka ważność Tryestu. *(L. k. a.)*

— 24. marca. Po koncercie dworskim był wczoraj w salach księcia Auersperg świetny wieczór na cześć Wielkich książąt rosyjskich. Dziś jest wielki obiad dworski i koncert u dworu Cesarskiego. Wczoraj w południe zwiedzili Ich Cesarzewiczowskie Mości c. k. arsenał, warsztaty artyleryi i kilka innych zakładów wojskowych.

— Zmieniając częściowo §. 20. wstępnych uwag do nowej taryfy cłowej, rozporządziło ministeryum finansów ku uwiadomieniu wszystkich urzędów cłowych, aby na wypadek gdyby paki, wory i inne przedmioty do pakowania towarów próżno przewożono przez linię cłową, żadnéj nieżądano od tego opłaty cłowej, jeżeli mają urzędowy znak do poznania ich w handlu. W właściwym obrocie handlowym potrzebne jest do uwolnienia od opłaty pozwolenie władz finansowych; podobne pozwolenia mogą udzielać władze finansowe na trzy, krajowe zaś władze finansowe na sześć miesięcy. *(Ll.)*

(Wiadomości z krajów koronnych.)

Na drugiej naradzie nad reorganizacyą karnego domu w Pradze, przyjęto po starannem rozpoznaniu, przedłożony plan naukowy, który z szczególniejszym względem na stosunki życia aresztantów jest ułożony. Przeprowadzenie tego planu wymaga zdatnych sił naukowych i doskonałego kierunku. Na zasadzie tego naukowego projektu będzie ułożony plan roboty, który na przyszłem posiedzeniu ma być przedmiotem narady.

Na mocy wyższego dekretu publikowano temi dniami w Peszcie, podpisane przez substytuowanego burmistrza obwieszczenie, według którego zacząwszy od dnia ś. Jakóba b. r., mają zaniechać rzemiosło w Peszcie wszyscy rzeźnicy, którzy albo cudze mięso szrotują, albo obok szrotowania własnego mięsa jeszcze jaką inną profesyą się trudnią.

O wypadkach w Bośnii i Hercegowinie donosi *Osserv. Dalm.*, że tamtejsi mieszkańcy, przerażeni środkami, jakie przeciw nim przedsięwziął rząd turecki, bardzo licznie szukają na austryackiej ziemi schronienia. Szczególniéj do dystryktu Knin przybyło wielu wychodźców, którzy już na wybrzeżach są internowani. Liczba, złożona niemal ze stu indywiduów, stroskana o swéj los, miała przybyć w nocy z 12. na 13. na dalmatyńską granicę i prosiła o schronienie. Dla strzeżenia granicy wyruszyły posiłki wojskowe. *(Presse.)*

— Rozporządzenie ministeryum sprawiedliwości, obowiązujące dla Austryi poniżéj i powyżéj Anizy, Salcburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Gorycyi, Gradyski, Istryi, Tryestu, Czech, Morawii, Szląska i Tyrolu, któremu na mocy najwyższego postanowienia ustawa z dnia 7go sierpnia 1848 o praktycznych egzaminach sądowych w ten sposób się odmienia, że mianowicie nakazany jest także egzamin pisemny, który kandydat sądowy późniéj także ustnie składać powinien. Kalkuł ma wydawać komisya egzaminująca według następujących trzech stopni: „z dobrą“ — albo „z bardzo dobrą“ — albo nakoniec „z odznaczającą się kwalifikacyą“.

— Z Malty pod dniem 3. b. m. donoszą: Admirał Parker zawinął tu dzisiaj na pokładzie swego admiralskiego okrętu.

— Według dziennika *Triester Zeitung* przywiózł kuryer z Petersburga Jego cesarzowicz. Mości Wielkiemu księciu Konstantemu wiadomość, że Wielcy książęta Mikołaj i Michał przybędą aż 22go kwietnia do Wenecyi, a tymczasem zrobią krótką wycieczkę do Niemiec południowych. *(Lit. kores. austr.)*

(Kurs wiedeński z 29. marca 1852.)

Obligacye długu państwa 5% — 95 1/16; 4½% 84 9/16; 4½% 75¼. 4% z r. 1850 90 5/8; wylosowane 3% —. Losy z r. 1834: —. z roku 1839 305 5/16. Wiéd. miejsko bank. — —. Akcye bankowe 1248. Akcye kolei półn. 1537½. Glognickiej kolei żelaznéj 700. Odenburgskie 117. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 660. Lloyd 591¼.

Anglia.

(Nowiny dworu. — Uzbrajanie się do przyszłej walki wyborów. — Agitacya ligi przeciw ustawie zbożowej.)

Londyn, 22. marca. Królowa i cały dwór są od soboty znowu w Londynie. Z przyczyny wysokiego morza, zawinął królewski parostatek tą razą do Southampton, i z największym pośpiechem musiano poczynić potrzebne przygotowania na przyjęcie wysokich gości. Dano na to zaledwie dwie godzin czasu, a przecież za wylądowaniem zastała już królowa osobny pociąg przystawiony aż na sam plac wylądowania, wszystkie wschody wyścielone czerwonem suknem, a dla ciekawych widzów, którzy na powitanie jéj znajdowali się w dokach, była już nawet przyrządzona trybuna. Hrabia Derby miał wczoraj audyencyę u Królowéj Jéj Mości. Byłato pierwsza audyencya po upływie czternastu dni; podczas swego pobytu przez kilka dni w Osborne, nieprzywołała królowa żadnego z nowych ministrów do siebie.

— Ponieważ w piątek wieczór zapowiedzieli ministrowie rozwiązanie parlamentu w jednym z przyszłych miesięcy, a zgromadzenie przyszłego parlamentu na jesień tego roku, przeto z obu stron rozpoczęło się w cichości uzbrajanie do przyszłéj walki wyborów. — Wpływ rządu po niektórych miasteczkach jest tak wielki, że nawet z nietorysowskiej strony daje się słyszeć zdanie, że protekcyonistom powiedzie się podobno w przyszłéj izbie niższéj, znaczną większość uzyskać. Organa opozycyi *Chronicle*, *Daily News* i *Globe* pospieszają przeto z oznajmieniem swoim wyborcom, że przyszłe wybory tylko o wolnym handlu i ochronie cła, a o niczem więcéj decydować nie będą.

Agitacya ligi przeciw ustawie zbożowéj trwa nieprzerwanie. — Dotychczas ograniczała się na zbieraniu pieniędzy, subskrypcye wy-

Komunikacye na Wschodzie.

Wyciąg z podróży *Tomasza Bartmańskiego.* *)

(Z Biblioteki Warszawskiej.)

Każda piędź ziemi w Egipcie ma swoją historyę. Wielu autorów starożytności pisało o tej klasycznej ziemi, ale ich podania bajkami upstrzone, niezrozumiałe dla potomności, dotąd pozostawiły w chaosie historyę tego kraju. Różne losu koleje zatarły poczęści ślady tej kolebki oświaty całej kuli ziemskiej; pozostałe w ułamkach pomniki jej wielkości, tu i owdzie po ziemi walające się lub zagrzebane, opatrzone w nieodgadnione zupełnie dotąd napisy i hieroglify, niszcząca władza czasu coraz bardziej zaciera. Trudność podróżo-

*) Tomasz Franciszek Bartmański, inżynier, służył w b. wojsku polskiem od 1812 roku. W r. 1832 wszedł do służby dróg i mostów we Francyi. Ułożył tam projekt części wielkiego kanału spławnego Nivernais, i zasilania go wodą z gór, ze źródła rzeki Jonny o 550 metrów wyżej położonego, w odległości mil 9. Następnie zajęty był budową dróg strategicznych i wielu mostów w Wandei, Bretanii i Maine et Loire. Złożył konkurs publiczny na inżyniera i otrzymał dyplom. Użyty do robót portu Algieru przepędził tam przeszło lat 4. W Egipcie wygotował projekt fortyfikacyi miasta Alexandryi, wraz z pułkownikiem Gallice, oraz śluzy z morza do Nilu. Przeznaczony przez kompanię baszów do zrobienia drogi żelaznej z Kairu przez pustynię do Suez, rozpoznał i oszacował ślady dzieła Sezostrysa, to jest kanału między dwoma morzami, przez międzymorze Suez. Wysłany z wyprawą uczonych niemieckich do szukania źródeł Nilu, zwiedził wyższy Egipt, Nubię, Etyopię, Sennahhar, Gallas, Dembea, aż do gór księżycowych (które na kartach geograficznych pod ósmym stopniem umieszczono, kiedy rzeczywiście po 4 się znajdują. Zwiedził Syryę, Palestynę i Arabię, należąc do różnych karawan. Przez kompanię angielską zaangażowany, wysłany został do dróg żelaznych w Indyach; ale ze zmianą kompanii, powrócił do Europy po dziewięcioletniem z niej oddaleniu. Użyty do budowy drogi żelaznej z Marsylii do Paryża, wykonał największy ze znanych tunel w skale na 115 metrów głęboko przebity, 7800 metrów długi, za pomocą 50 studni i galeryi odpływowych do zalewającej wody, ze skał dobywającej się. Do tej części robót należało jeszcze dwie mile wąwozów ze 79 mostami. W roku 1844 pojechał do Madrytu, i wykonał drogę żelazną z Madrytu do Aranhuez. Następnie z kompanią Mauby robił projekt drogi do Walencyi i Kartageny; wybudował fabrykę do oświecenia gazem Madrytu. Skontraktowany do dóbr p. Collade, granda Hyszpanii, w Andaluzyi, urządził plantacyę 100,000 drzew oliwnych z robotami hydraulicznemi, jak prasy, młyny, irrygacye i t. p. Tu wydał dzieło w języku hyszpańskim p. n.: „Manual de Economia Domestica,“ 1848. Baeza. 12.

W maju 1848 opuścił Madryt, zwiedził Włochy, Grecyę, Szwajcaryę, a w końcu października tegoż roku stanął we Lwowie.

W 1851 r. wrócił do Warszawy, jako miejsca swego urodzenia.

Z obszernych rękopismów naszego uczonego ziomka, nie zaniedbamy ciekawsze ustępy podać w naszem piśmie. (Przyp. Red.)

noszą 65000 funtów sztr., wrzawliwych demonstracyi jeszcze niebyło. Ale już zapowiadają zgromadzenia, a emisaryusze i traktaty ligi przebiegają po kraju. Dlatego najdalej za 14 dni zaczną się zapewne także głośne demonstracye. *(P. Z.)*

Francya.

(Dekret ministra wyznań religijnych i nauk publicznych. — Wiadomości bieżące.)

Paryż, 22. marca. *Monitor* zawiera wydany na sprawozdanie ministra wyznań religijnych i nauk publicznych dekret, którym się dla każdego z trzech cmentarzy miasta Paryża (Montmartre, Montparnasse i Père Lachaisse) postanawiają dwaj wikaryusze, których powinnością jest odprowadzać umarłych, nie mających decyzyjnego kapłana, aż do grobu, i odmówić tam za nich ostatnią modlitwę. Będą pobierać kosztem państwa 1200 fr. płacy, tudzież 600 fr. na pomieszkanie, które miasto Paryż dla nich zezwala. W motywach wyrażono, że liczba kapłanów parafii paryskich nie jest dostateczną, aby mogli każdego umarłego odprowadzać na cmentarz, a przeto że wiele, a najszczególniéj ubogich familii byłoby pozbawionych ostatniego kapłańskiego błogosławieństwa, dlatego miłosierdzie chrześciańskie wymaga, aby téj niedogodności jak najspieszniéj zaradzić.

— *Constitutionnel* zapowiada dekret, mający uregulować stosunki władz państwa do prezydenta republiki. W randze rada stanu stoi na czele, potem idzie senat, a nakoniec ciało prawodawcze. O otworzeniu posiedzenia 29. marca zawiera ten sam dziennik następujące szczegóły: Prezydent republiki będzie mieć mowę, potem będzie odczytana formuła przysięgi, i każdy członek obradującego ciała, wywołany po imieniu odpowie: „przysięgam". *Monitor* ogłosi także regulamin dla ciała prawodawczego. Żadna propozycya rządowa niemoże być odrzuconą, dopokąd się nad pojedyńczemi jéj paragrafami obrada i głosowanie nie odbędzie. Na każdem posiedzeniu będą ułożone dwa protokoły, jeden obejmujący tylko rezultat obrad, będzie zamieszczony także w dziennikach wieczornych, drugi zawierający nazwiska mowców i główną treść ich mów, będzie aż wieczór przesyłany dziennikom. Żadna mowa niemoże być bez pozwolenia zgromadzenia publikowaną. Trybuna jest zniesiona. Prezydent, wiceprezydenci i kwestorowie, będą mianowani dekretami prezydyalnemi. Prezydent prawodawczego ciała pobiera płacę 100,000 franków. Deputowani jak dawniej są nietykalni, i tylko za przyzwoleniem zgromadzenia może im być proces wytoczony.

Zwłokom marszałka Marmont, które według jego życzenia mają być złożone w Chatillon, będą wszystkie honory wojskowe oddawane.

Niektórzy z byłych reprezentantów, co po 2. grudnia dobrowolnie opuścili Francyę, powrócili teraz znowu do kraju. Trzej do dawnéj góry należących reprezentantów podało prośbę o północno-amerykańskie prawo obywatelstwa. *(Gaz. Pr.)*

(Wiadomości bieżące z Paryża.)

Paryż, 19. marca. *Moniteur* ogłasza dekret, który ma zaradzić głównéj niedogodności połączonéj z nakazaną niedawno konwersyą rent: obligacye rent będą przyjmowane w istniejącéj od półtora wieku kasie zaopatrzenia na starość, al pari jako wkładki gotówką. A że kasa ta płaci 5 procent, przyczem jednakże maximum pobieranych przez jednę osobę procentów na 600 franków jest oznaczone, przeto mogą właściciele mniejszych obligacyi, którzy ukończyli rok 50ty, lokować teraz obligacye swoje bez straty i dalszych formalności również pod gwarancyą państwa.

— Dekretem prezydyalnym został były reprezentant Hubert-Delisle mianowany gubernatorem wyspy Bourbon. Inny dekret znowu mianuje kontradmirała Verninac-Saint-Maur, gubernatorem posiadłości francuskich w Indyach.

— Minister spraw wewnętrznych wydał rozporządzenie, mocą którego gwardya narodowa departamentu Sekwany na pięć poddywizyi podzieloną została.

— Rząd mianował osobną komisyę, która ma się zająć rozpoznaniem stanu posiadłości gruntowej we Francyi.

— Roboty w pałacu Bourbon idą bardzo rączo. Dawna sala izby deputowanych przeznaczona teraz dla ciała ustawodawczego, ma być znacznie zmieniona. Bióro prezydenta pozostanie w dawnym stanie. W miejsce dawnych trybun przyjdą siedzenia dla członków rady stanu, którzy pełnią funkcyę komisarzów rządowych. Ławka ministrów została usunięta. Komisye ciała ustawodawczego będą zajmować miejsca przytykające do ławki radzców stanu. Publiczne trybuny będą mieścić w sobie 400 osób. Trybuny żurnalistów zostały zniesione. Dwaj mianowani przez prezydenta republiki wiceprezydenci będą zastępywać prezydenta w razie potrzeby. Sekretarzów będzie obierać ciało ustawodawcze. Sala tronowa ma być tak urządzona, jak była przed ogłoszeniem republiki. *(P. Z.)*

Niemce.

(Sprawy bawarskiej izby radzców.)

Mnichów, 19. marca. Izba radzców stanu weźwie jutro pod obradę projekt ustawy finansowej. Na dalsze trwanie loteryi i podwyższenie podatków dla pokrycia niedoboru zgadza się wydział, wszelako proponuje oraz wbrew uchwałom izby drugiej, aby podatek dochodowy wyłączyć od tego i aby podwyższenie podatków tylko na podatek gruntowy i dominikalny jako też na podatek domowy i zarobkowy i to nie w różnéj części rozłożono, ale tak aby na pierwsze dwa 1,353,750 zr. a na dwa ostatnie tylko 256,555 zr. przypadło, ponieważ rubryki te w stosunku do podatku gruntowego i tak wyżej są opodatkowane. Zresztą proponuje wydział, aby izba radzców przyjęła projekt ustawy finansowej podług uchwał izby deputowanych. *(G. P.)*

(Zgromadzenie mieszczan miasta Bremy przyjmuje uchwałę senatu względem wyboru burmistrza.)

Brema, 20. marca. Wczorajsza uchwała magistratu, aby na dzisiejszem posiedzeniu mieszczaństwa przedłożyć następujący wniosek: „Mieszczaństwo oświadcza, że senat jest obowiązany podług konstytucyi przedsięwziąć natychmiast wybór burmistrza, bez względu na zarzuty sejmu związkowego, który podług statutów swoich niejest upoważniony do robienia ich, i że jeżli senat będzie dłużej jeszcze opierał się przedsięwzięciu nowego wyboru, mieszczaństwo będzie zmuszone nieuznawać go nadal i zerwać z nim wszelkie stosunki urzędowe" — została właśnie przyjęta na zgromadzeniu mieszczan 127 głosami przeciw 97. *(G. P.)*

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 25. marca.)

Metal. austr. 5% 76½; 4½ 68½. Akcye bank. 1215. Sardyńskie —. Hyszpańskie 40. Wiedeńskie 96⅞. Losy z r. 1834 —; 1839 r. 97¼.

Prusy.

(Regulamin reprezentacyi obwodowej.)

Berlin, 23. marca. Przedłożony izbom, a teraz drukiem ogłoszony regulamin reprezentacyi obwodowej, okazuje wyraźnie, jak stanowcze zwycięstwo odniosła stanowa reprezentacya w Prusiech. Przedłożenie tego regulaminu nie pozostanie przeto bez skutków na dalszy rozwój naszych wewnętrznych stosunków; bo jeżeli ta zasada w obwodowym regulaminie zajęła miejsce, tedy niepodobna, aby dalszej dla siebie nie utorowała drogi. Projekt rządowy uchyla zasadę wyborów, jako „niebezpieczną", i zaprowadza znowu regulamin według trzech stanów, to jest większych właścicieli gruntów, gmin

---

wania, pochodząca z braku komunikacyi, połączona z niebezpieczeństwem i tysiącem przeszkód, często z samego przyrodzenia wynikających, jest przyczyną, że dotąd historya tego kraju nie może wyjść na jaw w prawdziwem świetle. O tych więc komunikacyach, tak mocno ciekawość Europejczyków zaostrzających, w niniejszym artykule traktować czytelnika jest moim zamiarem.

A. Komunikacye lądem.

Hamsin. Kraje otaczające morze Czerwone: Arabia, Syrya, Egipt, Nubia i Etyopia, są poprzerzynane pustyniami. Największa z nich jest Sahara. Pustynia jestto morze piaszczyste, na którem lada najmniejsze igranie wiatru przenosi tumany kurzu drobnego z miejsca na miejsce, usypując z niego mniejsze lub większe góry. Znajomy jest doskonale czas trwania pewnego wiatru, który Arabowie nazywają *hamsin*. Wyraz ten po arabsku znaczy liczbę pięćdziesiąt, a zarazem przeciąg 50 dni trwania tego wiatru. Niektórzy dowodzą, że wyraz *hamsin*, albo *kamsin*, pochodzi od Kambizesa. Wiadomo z historyi, że Kambizes po zniszczeniu sławnej świątyni Jowisza Ammońskiego w Libii, w odwrocie swoim, w piaskach pustyni Sahara, z armią 45900 ludzi zagrzebanym został. Ten wiatr w Persyi nazywają *semum*, czyli trucizna, w Turcyi *szamil* albo *samiel*; *siroco* we Włoszech; *libonotos* w Grecyi, *africus* u Rzymian; *mistral* w Prowancyi; *solano* w Hiszpanii. Pełny drobnego pyłu, z nadzwyczajnym skwarem połączony, na kilka dni naprzód daje się czuć, szczególniej wielbładom. W swojem zaś przejściu taką duszność sprawia, że ludzie i bydlęta, chcąc się od niego ochronić, padają twarzą na ziemię, lub pyski w ziemię zagrzebują. Przechodzi wierzchem gór Taurus i Atlasu; traci moc swoję na morzu Śródziemnem, i na brzegach Europy ginie. Na takiej więc pustyni nie masz żadnej drogi; przejście największej karawany ani śladu po sobie nie zostawi. Co mil kilka natrafisz na oazy.

Oaza, jestto miejsce, przez bogatych pielgrzymów Mahometanów, do Mekki i Medyny karawanami co rok udających się, palmami, daktylami i kaktusem zasadzone i opatrzone studniami czasami murowanemi, lub dołami kopanemi w ziemi, wodą mętną i słonawą napełnione. To wszystko dla kierunku, wygody i spoczynku, a mianowicie dla wody i paszy karawanom potrzebnej, zrobionem zostało. Alkoran bowiem zmusza każdego muzułmana przynajmniej raz w życiu, do odwiedzenia grobu Mahometa. Są niektórzy więcej religijni hadżi czyli pielgrzymi, co dwa lub trzy razy Mekkę zwiedzili; takich uważają za szeryffów, czyli do familii Mahometa należących, a ztąd do wielkiej pensyi u rządu prawo mających. Po tych więc zwykle okiem dla nas niedojrzanych oazach we dnie, a po gwiazdach nocą Arabowie kierować się muszą, ażeby w pustyni nie zabłąkali się.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

miejskich i wiejskich. Deputowani gmin miejskich i wiejskich musza być podobnie jak dawniej z reprezentancyi gmin i t. d. wybierani. *(Presse.)*

(Kurs giełdy berlińskiej z 25. marca.)

Dobrowolna pożyczka 5% 102⁵/₈ p. 4½% z r. 1850 102 —. Obligacye długu państwa 89¼. Akcye bank. 101¼. l. Pol. list. zastaw. —; nowo 96; Pol. 500 l. 87½; 300 ł. 151½ l. Frydrychsdory 13¹/₁₂. Inne złoto za 5 tal. 9¹¹/₁₂. Austr. banknoty 81¹/₁₂.

Królestwo Polskie.

(Ułaskawienie.)

Warszawa, 24. marca. Najjaśniejszy Pan, przychylnie do przedstawienia JO. Księcia Namiestnika Królestwa, Najmiłościwiej dozwolić raczył niżej wymienionym osobom, w roku 1834 za przestępstwo polityczne do Syberyi na osiedlenie zesłanym, powrócić do Królestwa Polskiego, a mianowicie: byłemu szlachcicowi Antoniemu Sulmirskiemu; b. Aktuarjuszowi ekonomicznemu i Wójtowi Gminy w Łęgu Szczepanowi Grefkowiczowi; mieszkańcowi wsi Rymantowo Marjanowi Tłuchowskiemu; byłemu Sekretarzomi Policyi miasta Dobrzynia Franciszkowi Żurawskiemu, i b. obywatelowi gubernii Augustowskiej Alexandrowi Bartochowskiemu, bez powrócenia im atoli praw stanu i skonfiskowanego na rzecz Skarbu majątku. *(G. W.)*

Turcya.

(Depesza telegraficza.)

Trebizonda, 8. Przybyło tu znowu kilku wygnańców, którzy mieli udział w powstaniu w Alepo; gubernator jednak przyjął ich uprzejmie. Sekretarz w francuskiem ministerstwie handlu pan Fleury objechawszy prowincye zakaukazkie, przybył tu z Redut Kale, i zaraz odjechał do Konstantynopola. *(L. k. a.)*

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Lwowskim.)

Lwów, 21. marca. Według doniesień handlowych sprzedawano w pierwszej połowie bieżącego miesiąca na targach w Gródku, Jaryczowie i Szczercu w przecięciu korzec pszenicy po 7r.24k.—7r.—7r.12k.; żyta 6r.6k.—4r.24k.—5r.12k.; jęczmienia 4r.54k.—4r.—4r.24k.; owsa 2r.24k.—2r.12k.—2r.6k.; hreczki 5r.—4r.24k.—5r. Cetnar siana po 48k.—0—1r.12k. Sag drzewa twardego kosztował 9r.—7r.—9r.12k. miękkiego 7r.—6r. 7r.12k. Za funt mięsa wołowego płacono 3³/₅kr.—4k.—4k. i za garniec okowity 1r.36k.—1r. 10k.—1r.36k. m. k. Kukurudzy, kartofli, nasienia konicza i wełny nie było w handlu.

(Ceny targowe w obwodzie Kołomyjskim.)

Kołomyja, 20. marca. Od 1. do 15. bieżącego miesiąca sprzedawano na targach w Kołomyi; Sniatynie i Kuttach w przecięciu korzec pszenicy po 5r.54k.—5r.31k.—6r.14k.; żyta 4r.15k.—3r.39k.—4r.30k.; jęczmienia 2r.41k.—2r.27k.—3r.12k.; owsa 1r. 33k.—1r.29k.—1r.39k.; hreczki 3r.35k.—0—3r.20k.; kukurudzy 3r. 42k.—3r.10k.—4r.; kartofli w Kołomyi 2r.24k. Za cetnar siana płacono 44k.—36k.—1r.30k.; wełny 95r.—0—25r.; nasienia konicza w Kołomyi 40r. Za sag drzewa twardego 6r.—7r.30k.—5r.30k., miękkiego 3r.36k.—0—4r.40k. Funt mięsa wołowego kosztował 3³/₅k.—3²/₅k.—4k. i garniec okowity 1r.40k.—1r.28k.—1r.40k. m. k.

(Handel zbożem.)

Gdańsk, 19. marca. Doniesienia Londyńskie z dnia 15. b. m. mimo małych dowozów o 1 szyl. zniżenia na kwaterze krajowej pszenicy przynoszą. Na zagranicznem ziarnie właściciele nic opuścić nie chcieli, a młynarze chociaż nie wielkie partye zakupywali jednakowoż po dawniejszych cenach je płacili.

W ciągu tygodnia przybyło do Londynu kwarterów.

	Pszen.	jecz.	słodu,	owsa,	żyta	bobu	groch.	wyki	s. lu,	rzep.
z kraju	6236	5831	—	7623	—	1340		—	—	
z zagran.	4532	3559	—	13784	—	—		—	2963	

Mąki z kraju cetn. 28,037; z zagranicy 3,202.

Francya nie notuje żadnego podwyższenia w cenach.

W Belgii targi wysoko się trzymają; w Odessie na rachunek tejże 45,000 czetw. pszenicy zakupiono.

W Holandyi ciągłe ożywienie, dostawy zboża dość znaczne, i według ostatniej wiadomości, krajową pszenicę od 5 do 8 fl. hol. (na korcu 23 gr. wyżej) na konsumcyę płacono, a żyto o 3 fl. hol. (czyli na korcu 10 gr.) wyżej stanęło. W Rotterdamie 128 pszenicę po 360 fl. hol. (korzec zł. 45 gr. 12), a 120 żyto (po 238 fl. hol. (korzec zł. 30 gr. 8) spieniężano. Zakupna pszenicy i żyta do przesyłki na potrzeby górnego Renu nie ustają, i wkrótce oczekują ponowienia obstalunków.

Na naszym placu zboże z dowozu lądowego trochę niżej płaci, lecz pszenica spichrzowa od ostatniego sprawozdania niedoznała żadnej zmiany w cenach. Obstalunki na rachunek holenderski trwają ciągle i w ogóle utrzymuje się przekonanie, że Anglia w niedługim czasie z wielką potrzebą wystąpi.

Płacono za łaszt na dostawę wiosenną pszenicy.

	Wagi funt hol.	guld.	za korzec złp. gr.
	125 — —	— —437½	— — — 32 24
ze spich.	131 — —	— —475	— — — 35 20
	132⅓ — —	— —480	— — — 36 3
Żyta	— — —	345 —395	25 27 — 29 20
Jęczm.	— — —	280 —300	21 1 — 22 16
Grochu warzywnego		330 —360	22 16 — 27 2

Powietrze we dnie miłe i łagodne, a nocami przymrozki.

Kursa zamian. Londyn 3 miesięczny 204½ srgr. Hamburg 10 tygodni 45⅛. Amsterdam 70 dni 102¾, Warszawa 8 dni 96½%.

Makowski, Kędzior et Comp.

Kurs lwowski.

Dnia 29. marca.		gotówką zlr.	gotówką kr.	towarem zlr.	towarem kr.
Dukat holenderski	mon. k.	5	47	5	51
Dukat cesarski	„ „	5	51	5	55
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	4	10	7
Rubel śr. rosyjski	„ „	1	57	1	58
Talar pruski	„ „	1	48	1	51
Polski kurant i pięciozłotówk.	„ „	1	27	1	28
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	82	21	82	40

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 29. marca 1852.		zlr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po	mon. konw.	82	30
Przedano „ „ 100 po	„ „	83	—
Dawano „ „ za 100	„ „	—	—
Żądano „ „ za 100	„ „	—	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 29. marca.)

Amsterdam 174 l. 2. m. Augsburg 124⅜ — l. uso. Frankfurt 123½ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 184 l. 2. m. Liwurna — — p. 2. m. Londyn 12.26. l. 2. m. Medyolan 125. Marsylia 147¾ l. Paryż 147¾ l. Bukareszt 220. Konstantynopel —. Agio duk. ces. 31⅛. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. — 95. lit. B. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie Wiéd. d. 26. marca o pół do 2giej po południu.)

Ces. dukatów stęplowanych agio 31¼. Ces. dukatów obrączkowych agio Ros. 30¾. Imperyały 10.8. Śrebra agio 24½ gotówką.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 29. marca.

Hr. Mier Felix, z Radziechowa. — PP. Federowicz Jan, z Grzymałowa. — Kotkowski Apolinary, z Przemyśla. — Orłowski Feliks, z Zagrobelli. — Korytowski Erazm, z Płotycza.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 29. marca.

Hr. Rozwadowski, do Zborowa. — PP. Gnoiński Aleksander, do Krasnego. Mierzyński Rafał, do Baryłowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 29. marca.

Pora	Barometr w mierze wiéd. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury dog. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	" ''' ''''				
6 god. zran.	27 10 78	+ 1°	+ 8,5°	PWsch.₀	bard. pochm. mgła
2 god. pop.	27 11 41	+ 8°	+ 1°	PZach.₀	jasno ⊙
10 god. wie.	27 11 48	+ 2,5°		—	„

T E A T R.

Dziś: na korzyść śpiewaka JP. Vincent, opera niem.: **„Lucia di Lammermoor.“**

Jutro: **koncert pożegnawczy** Pana Kątskiego, potem: kom. polska **„Dwaj mężowie“.**

K R O N I K A.

Jaśnie Wielmożny Hrabia

ADAM BAWOROWSKI,

Kawaler c. k. orderu Leopolda, właściciel dóbr Kopyczyńce etc.,

po ciężkiej chorobie cierpliwie zniesionej, opatrzony śś. Sakramentami, dnia 28. marca o godz. pół do 12tej w nocy przeniósł się do wieczności w roku 70tym życia swego.

Śmiertelne Jego zwłoki dnia 31. b. m. o godz. 10tej zrana będą wprowadzone do kościoła katedralnego obr. łac., a po odprawieniu żałobnego nabożeństwa zaprowadzone zostaną za rogatkę łyczakowską, aby do grobów familijnych w Kopyczyńcach złożone zostały.

W smutku pogrążona żona z dziećmi i cała familia zaprasza wszystkich wiernych chrześcian, a osobliwie przyjaciół na ten obchód pogrzebowy.

Główny Redaktor **M. Szczeniawa Sartyni.** *Z c. k. galic. drukarni rządowéj.*